

Metagenetska karta SR Slovenije

Franc Drovenik

Geološki zavod, Ljubljana, Parmova 33

Raziskave novih rudišč se pomikajo v čedalje večje globine. Pri tem postajajo tradicionalne metode predrage. Zato iščejo raziskovalci nove načine, ki v mnogo večji meri kot do sedaj upoštevajo genetsko okolje, tj. iščejo vzroke, zakaj so se koncentrirale kovine na določenih krajih. Pri tem obravnavajo večja območja in skušajo najti zvezo med rudnimi nahajališči in geološkim razvojem pokrajine od najstarejših časov naprej. Rezultat takšnega preučevanja je metagenetska karta, ki potem omogoča bolj logično in načrtno usmerjanje rudarskih raziskav. V ta namen je avtor v prvi fazi sestavil register vseh rudnih nahajališč v SR Sloveniji, ki jih nanaša na geološko karto v merilu 1 : 200 000. Način prikazovanja je enak kot na metagenetski karti Evrope v izdaji UNESCO.

V Sloveniji imamo dva obratujoča metalna rudnika in en rudnik urana v pripravi. Znana pa so nahajališča svinca, cinka, živega srebra, bakra, antimona in železa pa tudi boksita. Tradicionalne metode raziskav smo v veliki meri že izkoristili in sedaj nanašamo na geološko podlago 1 : 200 000 rudna nahajališča z značilnimi podatki, da bomo dobili sliko o odvisnosti rudišč od geoloških dogajanj od nastanka dalje prek vseh naknadnih sprememb do današnje zgradbe in sestave. Tako nastaja metagenetska karta, ki naj bi v bodoče rabila pri usmerjanju geološko rudarskih raziskav.

Kot prvo nalogo smo si postavili izdelati register vseh rudnih nahajališč v Sloveniji ter jih nanesti na karto merila 1 : 200 000. V ta namen smo pregledali vso novejšo in starejšo dokumentacijo o rudnih nahajališčih, pričenši od Valvasorja, Hacqueta in Zepharevicha dalje. Pri tem smo ugotovili, da imamo v Sloveniji nad 200 rudnih nahajališč, ki so raztresena od Mangarta do Rudnice ob Sotli in od Mežice do Bele krajine.

Iz metagenetske karte bo mogoče že po kratkem ogledu razbrati naslednje:

- vrsto in starost kamenine, v kateri rudno nahajališče nastopa,
- obliko, starost in genezo rudnega nahajališča z glavnimi kovinami,
- v kateri fazi je rudišče nastalo — v geosinklinalni ali orogenetski,
- medsebojno zvezo rudišč iste geneze,
- velikost in pomembnost rudišča.

Prva varianta take karte s tolmačem bo izdelana do konca leta 1975, ko bo treba presoditi, ali bo primerna za tisk.

V sedanji fazi še nimamo vseh elementov, ki jih zahteva moderna metalogenetska karta; zaenkrat jo pripravljamo po dosedanjem poznavanju geologije rudišč in njihove metalogeneze. Nato jo bo treba še dalj časa izpopolnjevati, predvsem s podatki iz sedimentologije, paleogeografije, geokemije, geofizike ter dodatnimi spektralnimi, izotopskimi in drugimi specialnimi analizami.

Metalogenetsko karto pripravljajo tudi po drugih republikah, z namenom, da se v končni fazi sestavi metalogenetska karta Jugoslavije. Vendar enotni kriteriji za celo državo še niso izdelani.

Metallogenetic Map of S. R. Slovenia

Franc Drovenik

Geološki zavod, Ljubljana, Parmova 33

The exploration of new ore deposits shifts continuously towards greater depths, and therefore also the costs of traditional exploratory methods increase exorbitantly. Therefore the investigators are looking for new methods, giving more consideration to genetic environments, searching for the reasons that caused the concentration of metals in specific areas. Larger areas are studied simultaneously, to find a connection between mineral deposits and geological development of the region from the oldest stages onwards. These studies result in a metallogenetic map, that consequently allows a better and more logical planning and directing of mining exploration. For this reason, in the first stage of investigations, a register of all ore occurrences in Slovenia was established, and drawn on a geological map in the scale 1 : 200 000. The presentation follows the standards of the metallogenetic map of Europe issued by UNESCO.